

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Christophori Gillii, Ex Brigantio Lvsitaniæ, Societatis
Iesv, Et in Conimbricensi Academia S. Theologiae
Professoris; Commentationvm Theologicarvm De Sacra
Doctrina, Et Essentia atque vnitate ...**

Gil, Christovão

Coloniae Agrippinae, 1610

Vnde dicatur æternitas perfecta possessio. cap. 12.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-82291](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-82291)

dictorios: ad quam non requiritur aliud, & aliud, sed satis est ut sit aliquid post negationem sui, vel negatio post esse alius.

XII.

Argumentum pro altera sententia adductum evertit quidem sententiam, quæ admittit absolute ævum Angeli absolui ab omni differentia temporis, & successione siue intrinseca, siue extrinseca: non tamen concludit ipsum habere intrinsecam successionem, & ex hac parte non absolui à tempore: nam, quamvis aliquis Angelus aliquando non fuerit, vel non sit futurus, non proinde quando est, habet esse, vel durationem diuisibilem, & intrinsecè successionem: neque ita dicitur fuisse ut præterierit aliquid eius, & aliquid aliud successerit, neque ita futurus est quasi habiturus sit aliquid intrinsecum substantiæ suæ, quo nunc careat: sed vel hæc de illo dicuntur per eiusdem ævi permanentiam quod est, fuit, & erit indiuisibiliter, ac permanentiter, vel per successionem extrinsecam totius à negatione, vel in negationem sui. Admittendo igitur suppositionem, ad assumptionem respondendum est omnes eos Angelos esse æquales quoad indiuisibilitatem, ac permanentiam ævi intrinsecam, non vero quoad extrinsecam successionem, ratione cuius alij transferunt prius de non esse ad esse. Ex quo patet præteritum, aut futurum, quod conuenit vni, & non alijs, non esse distinctum intrinsecè à presenti in quo sunt; sed discrimen esse solum penes transitum de vno termino contradictorio in alium: qui, cum sit quædam successio, patitur ordinem prioris, ratione cuius verè dicitur vnum fuisse prius alio, aut futurum post alium. Ad confirmationem respondetur admissa suppositione, & concessa propositione absolute, in quo sensu verum est etiam consequens, tamen secundum quid falsa est maior, & consequens: nam durationes indiuisibiles, ut patet in ipsis operationibus, quæ mesurantur instantibus temporis discreti, quamdiu sunt, indiuisibiliter sunt absque successione, nec in ipsis est aliud præteritum, aliud futurum: & tamen propter inceptionem, ac desitionem possunt inæqualiter durare, quia inæqualiter incipiunt, ac desinunt: quod est in causa, ut variari possint enunciationes de præterito, ac futuro. Ad vltimum respondeo admissa maiore propositione cum distinctione assumptionis: nam, si intelligatur Angelum esse in potentia, ut in futuro tempore habeat aliquem actum substantialem, quo nunc existens caret, neganda est: & ita ruit argumentum, quate-

nus sumi poterat ad astruendam successionem intrinsecam ævi: si vero intelligatur esse in potentia, ut coexistat tempori futuro, non patiatur extrinsecam successionem, concedenda est: verum ad hoc ita est in potentia, ut non simul sit actu, nondum enim coexistit tempori futuro: neque habet ex se, ac independentem esse permanentem necessario excludens potentialitatem ad alterutram partem contradictionis: & ita absolute non abstrahit à tempore, sicut æternitas.

Vnde dicatur æternitas perfecta possessio.

CAPVT XIII.

Vltima pars diffinitionis, qua completur ratio æternitatis, est *perfecta possessio*, quam rationem perfectionis Doctores communiter explicant per negationem: non aliter enim percipitur diuina perfectio, quam per negationem imperfectionum annexarum rebus creatis. Porro duæ imperfectiones conueniunt omni prorsus substantiæ duranti creatæ quantumlibet ab æterno, & tota simul esse fingatur. Prima est dependentia à causa prima, secunda componibilitas cum formis, & perfectionibus superadditis. Ratione dependentiæ redundat in durationem imperfectio aliqualis successioni, & potentiæ passiuæ, ut possit permanere, aut desinere. Omnis enim duratio dependens habet modum successioni, saltem extrinsecæ & negatiuæ, & potentialitatis ad ipsam: in quocunque enim instanti concipiatur, non habet ex se absolutam, & necessariam simpliciter determinationem, ut sit immediatè post, sed ut sit, vel non sit iuxta beneplacitum causæ primæ conseruantis: quod autem possidetur cum huiusmodi indifferentia, non perfecte possidetur, quia amitti potest.

Ratione componibilitatis redundat in durationem limitatio ad certum genus rerum: iuxta hos duos modos explicantur à diuersis auctoribus verba illa, *perfecta possessio*. Henric. in summa art. 31. quæst. 1. in fine corporis, Scotus quodlib. quæst. 6. §. *Contra istud*, cum Lycheto ibidem, & alij priore modo interpretantur; ita ut possessio perfecta idem sit, atque independens: sed de hac perfectione æternitatis, qua omnino independens, & immutabilis, & proinde omnis successioni expers est, paulò ante dixi explicans rationem omnimodæ uniformitatis, quam vendicat æternitas. Alij volunt termino illo, *perfecta*, excludi

imper-

I.

II.

Henric.

Scot.

Lychet.

Agio

Tbo

imperfectionem limitationis, quæ nascitur ex componibilitate, & capacitate ad formas distinctas à substantia rei, & consequenter ad mutationes, quibus acquiruntur. Consistit autem huiusmodi perfectio in extensione quadam virtuali interminabilitatis, & uniformitatis, non solum ad vitam ipsam Dei significatam per modum substantiæ, sed etiam per modum operationum vitalium, & ad cætera omnia, quæ Deo intrinsecè conueniunt: nam quemadmodum ad hæc omnia extenditur immutabilitas, vt 8. tractatu dixi, ita etiam extenditur æternitas: ideoque D. Thom. 1. p. q. 10. ar. 5. hoc ultimo distinguit æternitatem à quauis alia duratione, quod omnis alia, vel habet successione in se, vel potentiam ad illam, vel deniq; illam secum patitur, si non in substantia rei durantis, saltè in motibus atque affectibus: æternitas autem nec illam admittit, nec aptitudinem ad illam, neque consortium illius: quoniam perfectio vitæ diuinæ consistit in eo, vt permanenter, ac per modum substantiæ habeat operationes vitales, & reliqua, quæ nobis, vel successiue, vel accidentaliter insunt: & ideo perfectio quoque æternitatis est, vt non solum sit duratio vitæ Dei, quatenus significatur, & cõcipitur à nobis, vt substantia, sed etiam quatenus cõcipitur sub alia quauis perfectione, aut operatione vitali; sub quibus omnibus rationibus mensurat esse diuinum indiuisibiliter, ac permanenter. Hanc compositionem illius particulæ, *perfecta*, tradit Abulensis. q. 37. in cap. 11. Iosue. In idē ferè recidit, quod ait Alenf. 1. p. q. 12. m. 3. vbi durationē Angelicam ex eo negat perfectam: quia secundum Boetium, Angelus est compositus ex eo quod est, & quo est: ad cuius differentiam æternitas dicitur perfecta: illud. n. summè perfectum est, cui non est possibilis aliqua additio: & simplicitate ista solus Deus perfectus est, quia quidquid est in eo, est ipse: quasi dicat, vita Angeli non est sua intellectio, volitio, & aliæ perfectiones additæ substantiæ ipsius: & idcirco duratio eius perfecta non est, quia non mensurat quidquid in Angelo est: at verò vita diuina est sapientia, iustitia, intellectio, volitio, & deniq; quidquid in ipsa est: & consequenter æternitas est perfecta possessio, quia claudit in sua duratione omnem perfectionem simpliciter, quæ inde est: Similis ferè est interpretatio, quæ tradit Aegid. in 1. dist. 8. 2. p. q. 2. art. 1. qui per perfectam intelligit non participatam: quæ nim participat, partem sumit, nec includit totum esse, vt etiam loquitur S. Thom. 1. dist. 8. quæst. 2. art. 1.

Nec verò discrimen hoc æternitatis ab æuo extrinsecum videri debet: nam, quamuis durationes aliæ cum æuo, ac vita Angeli cõpossibiles ab illo essentialiter distinguantur, & æuū se ipso absq; habitudine ad illas distinguatur ab æternitate, hanc tamen distinctionē habet ex imperfectione sua: si enim esset perfecta, atque adæquata duratio indiuisibilis totius esse Angelici, quemadmodum æternitas est totius esse diuini, non admitteret secum durationes alias successiuas, atq; mutabiles. Itaq; discrimen à priori sumitur à limitatione æui, & illimitatione æternitatis in ordine ad esse, quod mensurant: nam æternitas mensurat omne esse intrinsecū Deo: æuū vero, quod est mensura intrinseca vitæ Angelicæ, non mensurat omne esse intrinsecū Angelo, sed solū substantiale. Et quia Angelo non omnia cõueniunt substantiæ, ac necessario, fit, vt æuū Angeli patiat in eodē subiecto durationes alias participes successione, saltē extrinsecæ, æternitas verò nequaquā. Itaque proprietas æternitatis significata verbo illo, *perfecta*, benè explicatur à posteriore p exclusionē omnis omnino durationis successiuæ ab eodem subiecto: hanc enim sola excludit perfecta vitæ possessio: nam, si perfecta est, nihil illi deest perfectionis, ad quod mutari possit, nec deesse potest, vt ab illo deduci queat: quod ingeniosè attigit August. tract. 23. in Ioan. vbi sic ait, *quidquid ergo & à meliore in deterius, & à deteriore in melius moritur non est hoc Deus*, & causam reddit, *quia neque in melius ire potest summa bonitas, neque in deterius vera æternitas: vera autem æternitas est, vbi temporis nihil est*, satis indicans veram æternitatem non solum ipsam in se non habere successione, sed neque illam pati in eodem subiecto.

Obiiciet aliquis: quoniam cõcipi potest vera ratio æternitatis absq; eiusmodi perfectione immutabilitatis circa operationes: cõtra verò ea posita non necessario cõcipitur: quare hæc perfectio per accidens se habet ad æternitatem. Assumptum patet: nam, si per impossibile fingeret quispiā in Deo variationē, ac successione penes internos actus vitales intellectus, ac voluntatis, & nihilominus conciperet durationē vitæ diuinæ substantialis interminabilem, indiuisibilem, independētem, ac necessariam, adhuc cõstaret vera, ac formalis ratio æternitatis: contra vero, si fingamus substantiā creatam incapacem accedētium, vel penes illa inuariabilem, adhuc duratio existentia eius non esset æternitas: quoniam esset dependens, ac mutabilis per extrinsecam potentiam creatoris. Verum hæc obie-

III.

Augustin.

IV.

Yyy 4

ctio sup-

atio supponit totam rationem formalem aeternitatis consistere in hac perfectione, quod est falsum: hæc enim, quamvis sit ultima, supponit alias: & quemadmodum si quis ita argueret, si aliquid esset rationale, & non esset animal, non esset homo, non proinde concluderet rationale minimè pertinere ad ultimum completum humanitatis: quoniam ratio formalis composita dissolvitur ex negatione cuiusvis partis intrinsecæ, siue sit ultima, siue non: at vero duratio illa creata, quæ nullam haberet annexam successionem alterius durationis, quantumvis per impossibile esset perfecta negatione durationis successivæ accidentalis, adhuc non haberet rationem aeternitatis: quia adhuc esset terminabilis, saltem per potentiam Dei: & ita non esset expers suapte natura successionis extrinsecæ abesse ad non esse. Quin verò addo tali durationi non convenire rationem perfectionis, quæ à doctoribus intelligitur ultima hac parte diffinitionis: ea enim non consistit primo in negatione successionis alterius, sed in eo, quod sit positiua duratio vitæ perfectæ, seu duratio perfecta vitæ: & quoniam perfectio duratiōis sumitur ex perfectione esse durantis, ceteris paribus, quo vitæ est perfectior, eo etiam perfectior duratio: propterea enim duratio primi Angeli constituitur primum ædum, ac mensura cæterorum, quoniam est perfectior, & simplicior aliis, sicut ipsamet vitæ Angeli: illa autem duratio creaturæ, quæ fingitur incapax durationis successivæ quoad accidentia, vel est etiam duratio omnis omnino perfectionis simpliciter, & hoc modo iam haberet hanc conditionem: & proinde esset aeternitas: vel solum est duratio substantiæ creatæ, ac dependentis, ut supponitur in argumento: & hoc modo non habet conditionem perfectionis, quæ intrinsecè pertinet ad rationem aeternitatis, & intelligitur à doctoribus extrema illa diffinitionis parte, qua dicitur *possessio perfecta*. Ex quo patet etiā admissa illa altera suppositione impossibili, nempe quod substantia divina haberet durationem interminabilem, independentem, ac indivisibilem, & nihilominus patit posset successionem, ac varietatem penes actus vitales intellectus, ac voluntatis, talem durationem non habituram fuisse rationem aeternitatis: quandoquidem iam tunc non esset duratio eiusdem vitæ, ac perfectionis infinitæ simpliciter in omni genere, qualis modo, sed alterius omnino diversæ, ac limitatæ. Itaque non minus pertinet ad rationem aeternitatis illimitatio in-

trinsuæ quoad ea, quæ simul durant intrinsecè aeternitate ipsa, quam extensiuæ quoad aptitudinem necessariā coexistendi omni tempore possibili. Et hoc supponit D. August. 12. de Civit. c. 15. cum admittens conditionem quod immortalitas Angelorum nullo modo transiret in tempore, subdidit, tamen eorum motus, quibus tempora peraguntur, ex futuro in præteritum transeunt: & ideo creatori, in cuius motu dicendum non est vel fuisse, quod iam non sit, vel futurum esse, quod non dum sit, coeterni esse non possunt. Hæc August. qui profecto verbis adductis non assignaret rationem adæquatam, cur Angeli non sint coeterni Deo, si successio in motibus vitalibus non dissolveret rationem formalem aeternitatis: & tamen non solum loco citato, sed sæpè alias utitur eadem ratione.

Ex omnibus, quæ dicta sunt de aeternitate, & ipsius diffinitione, colligitur adæquata ratio formalis aeternitatis: quæ convenit cum durationibus creatis, in eo quod sit duratio, & mensura existentiae: differt autem à tempore, quia ipsa est permanens, & indivisibilis, tempus fluidum ac divisibile: ab ævo autem quod ipsa sit omnino interminabilis, & independens, illud autem terminabile, & transmutabile, saltem ex arbitrio causæ primæ. Denique ab omni duratione creata, quod nulla omnino est duratio entis simpliciter, & absolute perfecti, & idcirco patitur cōfortium mutationis, & durationis successivæ, saltem extrinsecæ: aeternitas autem est duratio adæquata vitæ simpliciter perfectæ: & ob eam causam neque mutationem, neque alterius durationis successionem in suam societatem admittit. Unde sequitur veram aeternitatem soli Deo competere, quod Patres sæpè affirmant, Basil. lib. 2. contra Eunomium ad med. Ambros. tract. in Symbolum Apostolorum cap. 1. August. lib. de natura boni adversus Manich. cap. 39. Cyrillus Alexan. lib. 21. Thesauri c. 13. Anselm. in Monolog. cap. 24. & alij, & ex Theologis id ex professo probant Alensis 1. p. q. 12. m. 2. S. Thom. 1. p. q. 10. ar. 3. & in 1. dist. 8. q. 2. art. 2. Aegid. eadem d. 2. p. q. 2. art. 2. & plerique alij.

Deus ratione aeternitatis verè coexistit temporis.

CAPUT XIV.

Aeternitas ratione suæ infinitatis constituitur omnem durationem creatam, & omnium temporum successiones iuxta dictum Anselmi in Prolog. cap. 21. Anselm.

TUA